

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“เครื่องราชอิสริยาภรณ์” หรือที่เรียกกันเป็นภาษาสามัญว่า “ตรา” คือเครื่องหมายแสดงเกียรติยศและบำเหน็จความชอบ อันเป็นของพระมหากษัตริย์ที่ทรงสร้างขึ้นสำหรับพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบในราชการ ประเทศชาติ ศาสนา ประชาชนหรือส่วนพระองค์ นอกจากนี้ยังหมายความรวมถึงเหรียญที่ระลึกที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นในโอกาสสำคัญต่างๆ เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ใช้ประดับ ดังนั้นเครื่องราชอิสริยาภรณ์จึงมีความหมายและความสำคัญต่อผู้ที่ได้รับพระราชทาน เนื่องจากการสื่อความหมายและแสดงถึงคุณงามความดีที่บุคคลคนนั้นๆ ได้กระทำและความดีนั้นก่อให้เกิดคุณูปการต่อประเทศชาติและเกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน

การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นภารกิจประการหนึ่งของสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี พ.ศ.2549 ในการกำหนดมาตรฐาน หลักเกณฑ์ ระเบียบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญราชการ การกำหนดมาตรฐานและรายละเอียดประกอบแบบเครื่องราชอิสริยาภรณ์และการวางแผนการสร้าง ซ่อมและจ่ายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์จากบุคคลตามที่กฎหมายกำหนด หรือระเบียบประเพณี รวมทั้งกำหนดมาตรฐานและวิธีปฏิบัติแก่บุคคลที่ต้องเข้าเฝ้าฯ

อย่างไรก็ดีบทบาทของสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในการปฏิบัติงานเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญราชการนั้น เป็นหน่วยงานที่เชื่อมต่อกับองค์กรภายนอกและสังคม คือภาคราชการ ภาคเอกชนและประชาชน ซึ่งบุคคลที่อยู่ในข่ายที่ได้รับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์มีหลายประเภท ทั้งที่อยู่ในหน่วยงานของรัฐและองค์กรภายนอกด้วย คุณสมบัติของผู้ขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จึงมีหลายประการ ทำให้สำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์กำหนดหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติที่เป็นกฎหมายและระเบียบประกอบการพิจารณาเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ได้แก่

1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือกและเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย พ.ศ.2536 เพื่อเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือกและเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทยแก่ข้าราชการ พนักงานและลูกจ้าง ของกระทรวง ทบวง กรม

2) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ พ.ศ. 2538 เป็นข้อปฏิบัติสำหรับการเสนอขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ แก่ผู้ทำคุณประโยชน์ พ่อค้า ประชาชนที่มีส่วนร่วมช่วยเหลือราชการแผ่นดิน

กระบวนการปฏิบัติงานเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามกฎหมาย และระเบียบดังกล่าว ถือเป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรมที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัด หรือได้รับประโยชน์เกี่ยวข้องกับการกระทำความดีความชอบของบุคคลทั้งข้าราชการ ภาคเอกชนและประชาชน ต้องพิจารณาตรวจสอบกลั่นกรองผลงานความดีความชอบ และส่งเรื่องการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประจำปี เนื่องในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคมของปี ไปยังสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์กำหนดให้

1) การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือกและเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทยชั้นสายสะพาย และชั้นต่ำกว่าสายสะพาย ให้ส่งถึงสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีก่อนวันเฉลิมพระชนมพรรษาไม่น้อยกว่า 90 วัน คือภายในวันที่ 6 กันยายนของปี

2) การเสนอขอพระราชทานชั้นสายสะพาย กรณีมีการแต่งตั้งเลื่อนตำแหน่งเพิ่มเติม ให้เสนอขอพระราชทานภายในวันที่ 6 ตุลาคมของปี

3) การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ให้เสนอขอพระราชทานก่อนวันเฉลิมพระชนมพรรษาไม่น้อยกว่า 150 วันคือ ก่อนวันที่ 8 กรกฎาคม ของปี

อย่างไรก็ดี การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของส่วนราชการที่ผ่านมาพบว่าจำนวนการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่ข้าราชการ พนักงานและลูกจ้างของส่วนราชการ กระทรวง ทบวง กรมที่ส่งไปยังสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการมีจำนวนมากเฉลี่ยปีละ 289,000 รายและมีการเสนอขอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนราชการและสังคมจำนวนเฉลี่ยปีละ 8,300 ราย

(รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1.1) จากระเบียบการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทำให้ส่วนราชการต่างๆ มีภารกิจต้องทำเรื่องขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

ตารางที่ 1.1

จำนวนการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของส่วนราชการระหว่าง พ.ศ. 2545 – 2549

พ.ศ.	เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก และอันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย (ราย)	เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่ สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ (ราย)
2545	307,547	5,471
2546	285,475	5,155
2547	331,519	6,508
2548	268,549	17,338
2549	252,648	7,503

ที่มา : สถิติการเสนอขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของส่วนราชการ ระหว่าง พ.ศ. 2545 - 2549 สำนัก
อาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี

เมื่อสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้รับเรื่องการเสนอขอพระราชทาน
จากส่วนราชการต่างๆ แล้ว มีขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญ 6 ขั้นตอน ได้แก่

1) ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอพระราชทานตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของ
กฎหมายและระเบียบ และตรวจสอบความถูกต้องของชื่อ - สกุลของผู้ขอพระราชทานและการ
เสนอขอพระราชทานซ้ำซ้อนของหน่วยงานที่เสนอขอพระราชทาน

2) ทำเอกสารการประชุมคณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเครื่องราช
อิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพายและชั้นต่ำกว่าสายสะพาย และการประชุมคณะกรรมการพิจารณาการ
เสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์

3) ประชุมคณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้น
สายสะพาย และชั้นต่ำกว่าสายสะพาย และการประชุมคณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอ

พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ชั้นตอนนี้นำเสนอข้อมูลที่ต้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ

4) จัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมควรขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และจัดทำหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และแจ้งสำนักราชเลขาธิการเพื่อขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานต่อไป ทั้งนี้การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมควรได้รับการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จะต้องถูกต้อง

5) นำรายชื่อผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา

6) จัดทำประกาศนียบัตรกำกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

หากส่วนราชการใดทำเรื่องขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เสนอต่อสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ล่าช้า จะมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เนื่องจากข้อจำกัดด้านขั้นตอนและระยะเวลาในปฏิบัติงาน ซึ่งการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นการเสนอขอพระราชทานประจำปี เนื่องจากโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จไม่ควรน้อยกว่า 10-15 วัน ก่อนถึงวันที่ 5 ธันวาคมของปี เพื่อความเหมาะสมที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม

ปัจจุบันการปฏิบัติงานเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ประสบปัญหา 4 ประการ คือ

1) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญในกฎระเบียบและแนวทางการนำไปปฏิบัติ ทั้งบุคลากรของกลุ่มงานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานเพื่อเสนอขอพระราชทานเครื่องราชจากหน่วยงานอื่นๆ

2) ความล่าช้าในการประสานงานของส่วนราชการตามระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าว จากสถิติข้อมูลของสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่รวบรวมไว้พบว่า ระหว่าง พ.ศ. 2545 - 2549 มีกรณีที่ส่วนราชการดำเนินการล่าช้ากว่าที่ระเบียบกำหนดจำนวน 64 เรื่อง

3) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความเสี่ยงสูงในการทำงาน เนื่องจากจำนวนผู้เสนอขอพระราชทานเครื่องราชฯ เพิ่มมากขึ้นทุกปี แต่กรอบอัตรากำลังคนและระยะเวลาการปฏิบัติงานยังเหมือนเดิม ทำให้ผู้ปฏิบัติงานต้องทำงานด้วยความรีบเร่งในการจัดทำเอกสารเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ซึ่งส่วนราชการจะต้องปฏิบัติด้วยความละเอียดรอบคอบโดยยึดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายและระเบียบเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอย่าง

เครื่องครุฑนั้น ทำให้เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการขาดมาตรฐานและความถูกต้องไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขดังกล่าว โดยข้อผิดพลาดของส่วนราชการที่จัดส่งเอกสารขอพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ของข้าราชการ ลูกจ้าง ได้แก่การขอพระราชทานชั้นตราซ้ำ ไม่อยู่ในเกณฑ์ การขอ การขอข้ามชั้นตรา การขอให้ผู้เสียชีวิตและการขอให้ผู้ที่ลาออกก่อนวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม ในปีที่เสนอขอพระราชทาน เป็นต้น

4) การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของประชาชน มีข้อผิดพลาดที่พบบ่อย ได้แก่ การรับรองการบริจาครพยสินและการรับรองผลงานไม่ถูกต้อง ทำให้ใช้ระยะเวลาเพื่อแก้ไข เอกสาร ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ที่กำหนด ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2

จำนวนความผิดพลาดด้านเอกสารประกอบการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
ของส่วนราชการ ระหว่าง พ.ศ. 2545 – 2549

กรณี	ปี 2545 (ราย)	ปี 2546 (ราย)	ปี 2547 (ราย)	ปี 2548 (ราย)	ปี 2549 (ราย)
<u>เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่ง ช้างเผือกและเครื่องราชอิสริยาภรณ์มิ่งขวัญ ไทย</u>	50	82	24	30	260
1) การขอพระราชทานซ้ำชั้นตราที่เคย ได้รับพระราชทานแล้ว					
2) การขอพระราชทานข้ามชั้นตรา	4	0	6	10	0
3) การเสนอขอพระราชทานให้แก่บุคคลที่ ไม่อยู่ในเกณฑ์	6	8	8	12	0
4) การขอพระราชทานผิดพลาด	8	7	1	15	29
5) การขอพระราชทานให้แก่บุคคลที่ ขาดเกณฑ์เลื่อนชั้นตรา	6	6	0	4	18
6) การขอพระราชทานให้แก่บุคคลที่ถึงแก่ กรรม	5	6	6	8	8

ตารางที่ 1.2 (ต่อ)

กรณี	ปี 2545 (ราย)	ปี 2546 (ราย)	ปี 2547 (ราย)	ปี 2548 (ราย)	ปี 2549 (ราย)
7) การขอพระราชทานให้แก่บุคคลที่ลาออกจากราชการก่อนวันที่ 5 ธ.ค.	8	27	26	25	19
<u>เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์</u>					
8) หนังสือรับรองแสดงรายการบริจาคทรัพย์สินไม่ถูกต้องตามระเบียบฯ	10	12	7	6	30
9) ผู้ลงนามหนังสือรับรองแสดงรายการบริจาคทรัพย์สินไม่ถูกต้องตาม พ.ร.ฎ	12	30	24	22	30
10) ผู้ลงนามหนังสือรับรองแสดงผลงานไม่ถูกต้องตาม พ.ร.ฎ	17	112	17	20	25

ที่มา : สถิติประเภตข้อผิดพลาดด้านเอกสารประกอบการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของ ส่วนราชการ ระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2549 สำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี

นอกจากแนวโน้มข้อผิดพลาดด้านเอกสารที่ขาดมาตรฐานของส่วนราชการมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังพบปัญหาและอุปสรรค ที่เป็นสาเหตุของประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพื่อขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สรุปได้ 3 ประการ ดังนี้

1. การขาดแผนปฏิบัติงานในเชิงรุก ในการดำเนินการเพื่อให้ความรู้ และเผยแพร่กระบวนการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่บุคคลภายนอกองค์กร รวมทั้งการจัดหาสื่อทัศนูปกรณ์ในการเผยแพร่ เช่น การจัดทำหนังสือ แผ่นพับ แจกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้สำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ขาดโอกาสในการนำข้อผิดพลาดคาดเคลื่อนในการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทั้งในเรื่องสาเหตุความล่าช้า การขาดมาตรฐานด้านเอกสารการเสนอขอพระราชทานที่ไม่เป็นไปตามระเบียบ แบบแผน มาพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ ซึ่งหากมีกำหนดแผนงานไว้ชัดเจนเป็นรูปธรรมจะส่งผลดีต่อการปฏิบัติงาน

2. การขาดการมีส่วนร่วม การสื่อสารและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่ปฏิบัติงานเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์กับสำนักออลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สาเหตุความไม่มีประสิทธิภาพในส่วนนี้พิจารณาได้จากแผนปฏิบัติงานประจำปีของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่กำหนดกิจกรรมดำเนินงานการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไว้เพียงการไปร่วมจัดนิทรรศการในโอกาสสำคัญร่วมกับส่วนราชการอื่นเท่านั้น รวมทั้งจัดส่งวิทยากรไปบรรยายให้ความรู้ตามที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ร้องขอ หากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีกำหนดให้มีโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการสื่อสารทำความเข้าใจและสร้างโอกาสการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างส่วนราชการ ไว้ในแผนปฏิบัติราชการจะช่วยส่งเสริมให้การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. สมรรถนะของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักออลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ไม่สามารถรองรับปริมาณงานเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประจำปีจำนวนมากของข้าราชการ พนักงานของรัฐและประชาชน แม้ว่าจะระหว่างปี 2539 – 2540 สำนักออลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ได้พัฒนาระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ตรวจสอบข้อมูล และระหว่าง พ.ศ. 2544 – ปัจจุบันได้พัฒนาปรับปรุงระบบโปรแกรมหดงกล่าวให้เหมาะสมกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ด้วยขีดจำกัดของระบบโปรแกรม ทำให้ไม่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานตรวจสอบข้อมูลการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทั้งระบบได้ โดยเฉพาะข้อจำกัดที่ไม่สามารถเชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลส่วนกลางของส่วนราชการได้ อาทิ ข้อมูลข้าราชการพลเรือนของสำนักงาน ก.พ. ข้อมูลข้าราชการทหารของกระทรวงกลาโหม ข้อมูลระบบเลข 13 หลักของกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

ปัญหาของสมรรถนะของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลให้ระบบฐานข้อมูลทะเบียนประวัติของผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไม่สมบูรณ์ ระบบการตรวจสอบข้อมูลของผู้ได้รับพระราชทานกับกระทรวงมหาดไทยไม่สามารถเชื่อมโยงกับทะเบียนฐานันดรของสำนักออลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้ ทำให้ข้อมูลชื่อ-สกุลบุคคลในทะเบียนราษฎรกับข้อมูลทะเบียนฐานันดรไม่สามารถยืนยันความถูกต้อง หากมีการพัฒนาระบบโปรแกรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จะสามารถช่วยให้การปฏิบัติงานเสนอขอพระราชทานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ที่ผ่านมาสำนักออลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้สำรวจข้อคิดเห็นของเจ้าหน้าที่จากกระทรวง ทบวง กรม ที่ปฏิบัติงานเสนอขอพระราชทานจำนวน 520 คน ในการสัมมนาระหว่างหน่วยงานกระทรวงต่างๆ เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ.2546 พบว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ โดยเฉพาะต้องการให้นำ

โปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมากถึงร้อยละ 75 แสดงว่า ผู้ปฏิบัติงานเห็นความสำคัญของการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการทำงาน อย่างไรก็ตามก็มีส่วนราชการบางส่วนได้ทำระบบโปรแกรมเพื่อการจัดทำเอกสารสำหรับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่มีผู้ขอพระราชทานจำนวนมาก เช่นกระทรวงกลาโหม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ช่วยให้การจัดทำเอกสารเป็นไปด้วยความรวดเร็ว แต่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอพระราชทานได้ และยังเป็นปัญหาของส่วนราชการในตรวจสอบประวัติผู้ขอพระราชทานด้วยเช่นกัน

จากการนำเสนอปัญหาของการปฏิบัติราชการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ขาดประสิทธิภาพ อาจกล่าวได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและการบริหารงานภายในองค์กรของสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทั้งนี้เนื่องจากการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นการดำเนินงานที่ได้ผ่านการพิจารณาของส่วนราชการต่างๆ มาแล้ว ก่อนนำเข้าสู่กระบวนการปฏิบัติงานของสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรืออาจกล่าวได้ว่าผลงานที่ส่วนราชการจัดทำขึ้น เป็นต้นทุนหรือปัจจัยการผลิตในกระบวนการดำเนินงานของสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หากผลงานของส่วนราชการไม่สามารถควบคุมคุณภาพให้มีมาตรฐาน เมื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาเสนอขอพระราชทานจะเกิดความผิดพลาดคลาดเคลื่อน ซึ่งไม่สมควรมีข้อผิดพลาดใดๆ เกิดขึ้น เนื่องจากการรวบรวมเบื้องพระยุคลบาทที่ต้องนำความกราบบังคมทูลฯ ขอดอนรายชื่อผู้ได้รับพระราชทานที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ออกจากประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี หรือขอพระราชทานเพิ่มเติม หากพบว่าอยู่ในเกณฑ์แต่ไม่ได้รับการเสนอขอพระราชทานประจำปี และปัญหาความผิดพลาดคลาดเคลื่อนเช่นนี้พบเป็นประจำทุกปี โดยสถิติที่สำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้รวบรวมไว้ระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2549 ปรากฏว่า ได้มีการนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอดอนรายชื่อบุคคลออกจากประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน 5 ราย ซึ่งแสดงถึงปัญหาความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน ดังนั้นองค์กรจึงต้องพิจารณาเพื่อพัฒนาระบบการทำงานอย่างเป็นระบบและในทุกส่วน ทุกขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการใน 2 ประการคือ

- 1) การบริหารผลงานของส่วนราชการที่ยื่นเสนอขอพระราชทานมีความถูกต้อง ชัดเจน มีมาตรฐานเดียวกันและรวดเร็วทันเวลา โดยมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ติดตามประเมินผล ตลอดจนการเสริมสร้างให้ผู้ปฏิบัติงานส่วนราชการต่างๆ พึงพอใจที่จะทำงาน

2) การบริหารจัดการการปฏิบัติงานของสำนักอลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้มีระบบงานที่สามารถดำเนินการได้รวดเร็ว ถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้โดยมีเทคโนโลยีสนับสนุนแผนงาน สนับสนุนความรู้บุคลากรภายในและภายนอกองค์กรที่เกี่ยวข้อง และมีระบบการติดตามประเมินผล

จากแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทั้ง 2 ประการที่กล่าวมานั้น จึงเป็นสิ่งที่สมควรทำการศึกษาเพื่อให้ได้คำตอบชัดเจนถึงแนวทางและปัจจัยสำคัญของการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และนำผลที่ได้รับไปพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้แนวคิด ทฤษฎีการบริหารองค์กรยุคใหม่และแนวคิดการบริหารงานราชการภาครัฐแนวใหม่ที่มีเป้าหมายการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเป็นกรอบการศึกษา ดังนั้น การศึกษาจึงมุ่งเน้นสำรวจและแสวงหาข้อคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์กรต่อการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการ กระทรวง ทบวง กรม ที่ดำเนินการเสนอขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อการปฏิบัติงานในปัจจุบัน และความคาดหวังหรือความต้องการที่จะพัฒนางานร่วมกับสำนักอลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เพื่อนำข้อคิดเห็นไปพัฒนากลยุทธ์เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

2) เพื่อศึกษานโยบายของผู้บริหารและความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของสำนักอลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการต่างๆ ที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ประเด็นคำถามในการศึกษา

การศึกษานี้มีประเด็นที่สำคัญ 2 ประการ ดังนี้

- 1) ความรู้ความเข้าใจในการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง
- 2) ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม ที่ปฏิบัติงานเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่อการดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพของงานขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ขอบเขตของการศึกษา

- การศึกษานี้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะข้อคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์เท่านั้น ในช่วงเดือนธันวาคม 2549 – มีนาคม 2550 เท่านั้น

วิธีการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามดังนี้

1. สัมภาษณ์ผู้บริหารของสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่รับผิดชอบกำกับงานสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานและเจ้าหน้าที่ของสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ รวมทั้งสิ้น 14 คน โดยคำถามจะเป็นประเด็นความคาดหวังของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่มีต่อการปฏิบัติงานเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่อการดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพของงานขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
2. แบบสอบถามเจ้าหน้าที่กระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จำนวน 216 คน โดยคำนวณจาก 20 กระทรวงและ 6 หน่วยงาน รวม 435 คน โดยเป็นคำถามแสดงความรู้ ความคิดเห็นและความคาดหวังในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

คำจำกัดความ

การเพิ่มประสิทธิภาพการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หมายถึง กระบวนการดำเนินงาน หรือปฏิบัติงานเสนอขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ บรรลุผลลัพธ์ที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเวลา โดยมีสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และ หน่วยงานกระทรวง ทบวง กรม เป็นหน่วยงานปฏิบัติร่วมกัน

การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หมายถึง การดำเนินงานตามภารกิจ หน้าที่ประการหนึ่งของสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในการปฏิบัติงานเสนอขอ เครื่องราชอิสริยาภรณ์เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎให้แก่ข้าราชการและลูกจ้างของกระทรวง ทบวง กรม รวมทั้งเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ให้แก่ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนราชการและสังคม ตามที่ส่วน ราชการได้พิจารณาคุณสมบัติบุคคลตามระเบียบ เกณฑ์ และจัดส่งให้สำนักอาลักษณ์และ เครื่องราชอิสริยาภรณ์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้ศึกษาคาดว่าจะผลที่จะได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ 3 ประการ ดังนี้

- 1) ได้แนวทางในการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเสนอขอพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์
- 2) สำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์มีข้อมูลที่สามารถนำไปกำหนดเป็นแนว ทางการพัฒนางานเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
- 3) การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายส่วนราชการต่างๆกับสำนัก อาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์เพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพและคุณภาพของบริการที่ดีต่อ ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย